

Folkesundhedsloven skal dæmme op for **det stigende pres** på sundhedsvæsenet

Det går på mange måder den forkerte vej med folkesundheden i Danmark. Sygdomsbyrden er voksende, flere udvikler multisygdom, mange unge mistrives, og uligheden i sundhed øges år for år. Sammenlignet med vores nordiske naboer lever vi danskere kortere og har færre gode leveår.

Vores sundhed er et resultat af de vilkår og det miljø, vi vokser op og lever i. Sundhedsvæsenet kan mindske sygdomsbyrden og uligheden i sundheden, men det er vores hverdagsliv, der har betydning for, om vi bliver syge, og om vi mistrives.

En styrket forebyggelsesindsats er en forudsætning for, at vi lykkes med sundhedsreformen

Med sundhedsreformen ønsker aftalepartierne at skabe et stærkt og balanceret sundhedsvæsen og reducere uligheden i sundhed. Et ønske som regionerne deler. Det kræver forebyggelse, der sikrer, at vores børn og unge får en god og sund opvækst, at færre må træde tidligt ud af arbejdsmarkedet og leve et liv med smerter og sygdom, og som sikrer, at flere ældre er friske længe og kan leve et selvstændigt liv.

Danske Regioner glæder sig derfor over, at det med Sundhedsreformen er vedtaget, at Danmark skal have en selvstændig folkesundhedslov. En fælles forpligtende folkesundhedslov med ambitiøse nationale mål kan sikre, at flere danskere får friheden til at leve det liv, de ønsker.

Der er brug for alle parter for at give danskerne **flere gode leveår** og dermed fremtidssikre vores sundhedsvæsen

Hvis folkesundhedsloven skal leve op til sit fulde potentiale, kræver det en ambitiøs tilgang, der sikrer, at folkesundheden bliver et fælles ansvar.

Med sundhedsreformen skal alle dele af sundhedsvæsenet tage et større fælles ansvar for at udvikle og styrke det nære sundhedsvæsen og patienternes samlede pleje- og behandlingsforløb. Reformens succes beror på et samlet politisk ejerskab i kommuner, regioner og stat. Med andre ord taler sundhedsreformen for, at alle niveauer får en forpligtende rolle ind i folkesundhedsloven. Men som det står nu i aftaleteksten, lægges der kun op til, at folkesundhedsloven skal gælde for kommunerne. Kommunerne spiller en bærende rolle i det lokale folkesundhedsarbejde, men staten og regionerne har de virkemidler, der skal til for at understøtte kommunerne og opnå succes med en folkesundhedslov.

Når lokale og nationale indsatser kombineres, skaber det de mest effektive og vedvarende forandringer for folkesundheden

Staten spiller en afgørende rolle for at beskytte befolkningen mod de risikofaktorer, som direkte eller indirekte kan have en negativ påvirkning på sundheden, som fx luftforurening, nikotin, alkohol, skærm og stillesiddende adfærd. For det er staten, der har de nødvendige værktøjer til at lave de strukturelle og lovgivningsmæssige ændringer, der skaber de største varige forbedringer for folkesundheden, og som understøtter de lokale initiativer.

Regionerne har i dag en forsknings- og rådgivningsforpligtelse overfor kommunerne på forebyggelsesområdet. Det er en forpligtelse, som har givet regionerne gode erfaringer med at understøtte kommunernes nære forebyggelsesarbejde fx ved at oversætte sundhedsprofilsdata til en kommunal og lokal kontekst. Det er en forpligtelse, der gør, at regionerne i dag har et setup, kompetencer og muskler til at løfte forebyggelsesindsatsen gennem innovation og forskning. Her er de fleste kommuner for små til at løfte opgaven, og der er brug for et tæt samarbejde mellem regioner og kommuner for at udnytte kompetencerne mest effektivt.

Regionerne udvikler, afprøver og evaluerer nye metoder til forebyggelse, som styrker samarbejdet og koblingen mellem sundhedsvæsenet, andre offentlige myndigheder, civilsamfundet, boligforeninger, uddannelsessteder og private aktører. Det sker i lokale partnerskaber sammen med kommuner og andre lokale aktører. Som fx i Tingbjerg i København, hvor man i fællesskab mellem det regionale Steno diabetescenter, kommunen, boligselskabet, beboerne, lokale virksomheder og foreninger har opnået bedre sundhed og trivsel. En folkesundhedslov skal sætte yderligere skub under, at der i partnerskaber udvikles, evalueres og udbredes effektive forebyggelsestiltag.

De nye sundhedsråd kan blive en vigtig ramme for samarbejdet om forebyggelse. Arbejdet med folkesundheden i lokalområdet skal ske i et samarbejde mellem regioner, kommuner, civilsamfund og øvrige aktører. Sundhedsrådet har med deres populationsansvar for det lokale område en vigtig opgave i forhold til at være motor for dels at øge sundheden i populationen og mindske uligheden i sundhed. Det er oplagt, at der med en folkesundhedslov også skabes en tydelig forpligtelse til, at sundhedsrådene arbejder med folkesundhedsindsatsen og tager udgangspunkt i data om lokale udfordringer og viden om, hvilke indsatser der virker bedst.

Klare nationale målsætninger for folkesundheden skal skabe fremdrift og lighed

På samme måde som Klimaloven har været med til at sikre en ambitiøs national klimapolitik, skal en ny folkesundhedslov med ambitiøse og forpligtende nationale mål styrke forebyggelse og sundhedsfremme overalt i samfundet. Det kan fx være mål om, at vi skal have flere gode leveår, uligheden i sundhed skal reduceres, at flere danskere skal være en del af et fællesskab, at færre danskere har en stillesiddende hverdag, en røg- og nikotinfri barndom og ungdom, mv. Målene skal monitoreres, så vi på alle niveauer kan følge udviklingen i folkesundheden.

Danske Regioner ønsker, at en kommende folkesundhedslov skal:

- indeholde en klar beskrivelse af statens, regionernes og kommunernes ansvarsområder, som forpligter alle niveauer til at igangsætte tiltag, der forbedrer folkesundheden og mindsker social ulighed i sundhed, og som sikrer, at folkesundheden tænkes ind alle relevante steder på tværs af sektorer og politikområder.
- bygge på en data- og vidensbaseret tilgang til forebyggelse, så forebyggelsesindsatsen tager udgangspunkt i data om populationens sundhed og viden om effekten af forebyggelsesindsatser.
- opstille nationale målsætninger for de største folkesundhedsudfordringer, som både stat, regioner og kommuner skal arbejde for at opnå. Det kan fx være mål om, at uligheden i sundhed skal reduceres, at flere danskere skal være en del af et fællesskab, at færre danskere har en stillesiddende hverdag, en røg- og nikotinfri barndom og ungdom, mv.
- sikre, at kommuner, regioner og statslige myndigheder forpligtes til at igangsætte tiltag og koordinere indsatserne i arbejdet med folkesundheden med involvering af flere aktører fra fx civilsamfundet og det private.

En fælles og forpligtende folkesundhedslov

Folkesundhedsloven skal fremme folkesundheden generelt i Danmark og udjævne sociale sundhedsforskelle. Loven skal beskytte befolkningen mod faktorer som direkte eller indirekte kan påvirke sundhed og trivsel negativt. Loven gælder for det folkesundhedsarbejde, der udføres af kommuner, regioner

og statslige myndigheder og skal sikre at det sker langsigtet, systematisk og vidensbaseret.

Loven skal sikre en aktiv og forpligtende stillingtagen til, hvordan vi på tværs af samfundet skaber gode rammer for sundhed, trivsel og fællesskaber.

Kommuner

- Skal fremme folkesundheden inden for de opgaver og med de virkemidler, kommunen er tillagt. Loven forpligter kommunerne til at arbejde systematisk og på tværs af velfærdsområder med at styrke folkesundheden og mindske uligheden i sundhed. Kommunernes arbejde med forebyggelse og sundhedsfremme skal ske i et tæt samarbejde med civilsamfundet, de almene boligorganisationer, lokale virksomheder m.fl.
- Skal fastlægge konkrete mål for deres indsats ud fra et overblik over sundhedstilstanden og faktorer, der kan påvirke sundhedstilstanden.
- Skal i fællesskab med regionerne via sundhedsrådene bygge bro mellem det regionale og kommunale folkesundhedsarbejde og understøtte lokale partnerskaber.

Regioner

- Skal fremme folkesundheden inden for de opgaver og med de virkemidler som regionerne er tillagt. Regionernes arbejde med forebyggelse og sundhedsfremme skal ske i et tæt samarbejde med civilsamfundet, de almene boligorganisationer, m.fl.
- Skal understøtte folkesundhedsarbejdet i kommunerne bl.a. ved at stille relevant data, rådgivning og forskning til rådighed.
- Skal i fællesskab med kommunerne via sundhedsrådene bygge bro mellem det regionale og kommunale folkesundhedsarbejde og understøtte lokale partnerskaber.

Stat

- Skal fremme befolkningens sundhed og trivsel og bidrage til at udjævne sociale forskelle på tværs af ressortområder. Staten skal have den nødvendige viden og data om befolkningens sundhedstilstand og faktorer, der kan påvirke dem og vurdere konsekvenser for befolkningens sundhed og udviklingen i sociale sundhedsforskelle.
- Skal bistå kommuner og regioner i deres arbejde med at fremme sundhed og trivsel og forebygge sygdomme ved at beskytte befolkningen mod faktorer som direkte har en negativ påvirkning af sundheden.
- Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter mindst hvert femte år nationale folkesundheds-målsætninger med et 10-årigt perspektiv som grundlag for et fælles og helhedsorienteret forebyggelsesarbejde på tværs af stat, regioner og kommuner.

Sundhedsråd

De nye Sundhedsråd bliver en vigtig ramme for samarbejdet om forebyggelse og sundhedsfremme mellem regioner, kommuner, civilsamsfundsorganisationer og øvrige aktører.